

– slechts weinig meldingen voor, alleen twee gevallen van partieel albinisme (BEKKER, 1989; VAN LAAR, 1994). Uit de jaren vijftig is een volledig albino Meervleermuis (*Myotis dasycneme*) bekend (W. Bongers, pers. med.). Uit de Duitse literatuur zijn enkele waarnemingen van volledig albino grootoorvleermuizen bekend (HAENSEL *et al.*, 1993; LEHNERT, 1991; WEIDNER 1994). Met andere woorden: een behoorlijk unieke waarneming. Interessant is dat de kerkzolder van Nunhem de laatste jaren een forse groep Bruine grootoorvleermuizen herbergt. We volgen deze groep jaarlijks, wat hopelijk een goede gelegenheid biedt om na te gaan of deze witte

fladderaar een respectabele leeftijd weet te bereiken.

DANKWOORD

Wim Bongers, Peter Lina en Chris Smeenk waren behulpzaam bij het opsporen van literatuurgegevens.

LITERATUUR

BEKKER, J.P., 1989. Oorafwijkingen bij een Watenvleermuis *Myotis daubentonii*. *Lutra* 32(2): 201-203.

BUYS, J., 1996. Grijze grootoorvleermuizen op Noord- en Middenlimburgse kerkzolders. *Natuurhistorisch Maandblad*, 85(3): 50-53.

BUYS, J., H. HEIJLIGERS & M. DORENBOSCH, 1999. Voor vleermuizen de kerk in. *Natuurhistorisch Maandblad*, 88(5): 82-93.

HAENSEL, J., L. IITERMAN & M. NAFFE, 1993. Flavismus bei einem Braunen Langohr (*Plecotus auritus*), erhebliche farbaufhellung bei einem Grauen Langohr (*Plecotus austriacus*). *Nyctalus*, 4: 465-468.

LAAR, V. VAN, 1994. Partieel albinisme bij een Baardvleermuis *Myotis mystacinus*. *Lutra*, 37(2): 110-112.

LEHNERT, M., 1991. Total-albinotisches Braunes Langohr in Berlin/Wannsee gefunden. *Nyctalus*, 4: 97-98.

WEIDNER, H., 1994. Totalalbino des Braunen Langohrs (*Plecotus auritus*) bei Winterkontrolle gefunden. *Nyctalus*, 5: 101-102.

Jan Buys¹, Henk Heijligers²,
Martijn Dorenbosch³

¹Silverstein 53, 3621 PC Breukelen

²Lottumseweg 27, 5872 AA Broekhuizen

³Minervaplaats 115, 6525 JE Nijmegen

BOEKBESPREKING

STAATSBOSBEHEER; 100 JAAR WERKEN AAN GROEN NEDERLAND

BUIS, JAAP & JAN-PAUL VERKAIK. Uitgeverij Matrijs, 1999. Rijk geïllustreerd met foto's, kaartjes e.d. 287 pag. ISBN 90-534-5138-2. Prijs f 69,90. Verkrijgbaar in de boekhandel.

Bij een jubileum hoort een boek. Staatsbosbeheer is een rijksorganisatie die steeds publieksvriendelijker is geworden in de 100 jaar dat ze nu bestaat. Wat verwacht een natuurliefhebber lezer bij zo'n boek? Die verwacht dat Staatsbosbeheer in een fraaie uitgave de rijkdom van haar terreinen laat zien. Is dat ook uit de verf gekomen? Nee helaas, moet ik zeggen. Lezers die een boek verwachten waar de soortenrijkdom ligt uitgestald en daarmee de natuurwaarden van de gebieden waar Staatsbosbeheer de scepter over zwaait, komen bedrogen uit. Laten we eens kijken wat er wel instaat. Het boek opent met de ontstaansgeschiedenis en de bebossing van de eerste terreinen. Hier wordt

alles bijgesleept: jaartallen, personen, wetten, commissies en nog veel meer. Hoofdstuk 2 wordt interessant door het opduiken van de eerste bosbouwer. Deze Van Schermbeek bracht de nieuwe natuurgedachte over bos die in zijn hoofd rondspeerde in de praktijk. Hij is de grondlegger van het huidige beheer dat Staatsbosbeheer in haar bossen toepast. In verdere hoofdstukken wordt stilgestaan bij de eerste en tweede wereldoorlog. Daarbij komen uitgebreid de moeilijkheden aan bod waar deze organisatie mee te kampen heeft gehad. Na de tweede wereldoorlog wordt de recreatie steeds belangrijker en deze stroom moet ook in goede banen geleid worden. De introductie van de landschapsarchitect brengt een compleet nieuwe benadering van het begrip "natuur" met zich mee; er wordt ineens gesproken over landschapsbouw. Staatsbosbeheer verandert zelf ook haar oorspronkelijke opzet, namelijk het beheren van bossen alleen; er komen nu ook andere biotopen bij zoals weilanden en veenreservaten. Zo is het boek tot het einde volgeleest met zo'n beetje

alles wat deze jubilerende organisatie in haar geschiedenis heeft meegemaakt! Het is uitstekend dat de geschiedenis uiteengezet wordt, maar met geen woord reppen over het daadwerkelijk leven in de bossen en andere terreinen, dat is vreemd!

Daardoor is dit boek geen gouden greep voor natuurliefhebbers, tenzij ze ook historisch geïnteresseerd zijn. Lezers die niet genoeg kunnen krijgen van zakelijke aangelegenheden als wetten, bosaanplant, bosproductie en wat dies meer zij, kunnen in meerdere hoofdstukken aan hun trekken komen. Het is namelijk prima en vlot geschreven en heeft mij verschillende hoofdstukken geboid gehouden en het is fantastisch geïllustreerd. Dus een gemiste kans, want mensen met interesse voor natuurschoon zullen dit boek links laten liggen. Hen verwijst ik graag naar het regionale natuurboek over "Natuurgebieden in Zuidoost Nederland" en dat over de provincie Overijssel. Want Staatsbosbeheer kan het wel!

R. Steverink

RECENT VERSCHENEN

ADAMS, A., 1999. Herintroductie van hakhoutbeheer in de Koelenbos bij Bemelen. Deel II: evaluatie van het eerste herstelbeheer. 26 pp. (excl. bijlagen). Stichting de Lierlei i.o.v. Stichting het Limburgs Landschap. Het rapport is te bestellen bij Stichting de Lierlei (tel: 045-5708870) maar is ook in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Stichting het Limburgs Landschap heeft in 1997 een project opgesteld voor het herstel van de voorjaarsflora in de Koelenbos. Door een combinatie van beheersmaatregelen wordt geprobeerd in een deel van het bos aan deze doelstelling invulling te geven. Om te onderzoeken of de

maatregelen effect hebben is in 1997 de uitgangssituatie vastgelegd. In het deel van het bos waar de beheersmaatregelen uitgevoerd gingen worden, is de samenstelling van de ondergroei en de dichtheid van de Aalbes gekarteerd. Ook is een aantal aandachtsoorten in kaart gebracht. In het voorjaar van 1999 zijn de karteringen opnieuw uitgevoerd. Aan de hand van 16 opnamen van de ondergroei in 1997 en 1999 wordt een beschrijving gegeven van de verandering van de vegetatie. Ook worden de effecten van het terugdringen van de Aalbes beschreven en de verandering in een aantal kritische soorten. Het rapport bevat ook een overzicht van de genomen beheersmaatregelen

en de effecten van de maatregelen op korte termijn. Het rapport besluit met aanbevelingen voor het verder monitoren van de effecten van het beheer.

MEERTENS, H., J. KEYERS & G. KURSTJENS, 1998. Kollegreend; Jaarverslag 1995-1997. 86 pp. Stichting Ark. Het rapport is te bestellen door 25 gulden over te maken op girorek. 161432 t.n.v. Stichting Ark\Bureau stroming B.V., Beek- Ubbergen, o.v.v. de naam van het rapport en ISBN-nr. 90.74648.60.6.

De Kollegreend is één van de voorbeeldgebieden voor natuurontwikkeling in de Maas(-plassen) en

werd op 22 mei 1996 officieel geopend. De Kollegreend moet een aaneengesloten natuurgebied gaan vormen met dichtbij gelegen natuurgebieden in België en Nederland. In dit gebied zal gestreefd worden het menselijk ingrijpen tot een minimum te beperken. Het jaarverslag beschrijft de periode 1995-1997, de eerste fase van het nieuwe beheer in de Kollegreend. Het geeft een beschrijving van de aangetroffen flora en fauna, de inrichtings- en beheersmaatregelen en de achtergronden van het beheer. Ook wordt aandacht besteed aan weer, waterstanden en overstromingspatronen en aan de bezoekers, publiciteit en voorlichting.

HILLEGERS, H., 1999. Bosbeheer in het Cannerbos bij Kanne. 10 pp. Stichting de Lierlelei i.o.v. Stichting het Limburgs Landschap. Het rapport is te bestellen bij Stichting de Lierlelei (tel: 045-5708870) maar is ook in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

In het Cannerbos verdringen, net zoals in veel andere Limburgse hellingbossen, wintergroene soorten zoals Klimop en Brandnetel, plantensoorten behorend tot de hakhoutflora. Stichting het Limburgs Landschap gaf in 1999 Stichting de Lierlelei opdracht in een bepaald deel van het Cannerbos de vegetatie te inventariseren. Het rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek en geeft daarnaast een kort overzicht van de geschiedenis van het bos voor zover dit relevant is voor het formuleren van een advies inzake het beheer van het Cannerbos, waarmee het rapport besluit.

THOMAS, P.L.L., M.M.V. S. JANSEN & G.M.T. PEETERS, 1998. Natuurwaarden in het Stevolgebied. 90 pp. Stichting de Lierlelei i.o.v. Panheel Groep Stevol BV. Het rapport is te bestellen bij Stichting de Lierlelei (tel: 045-5708870) maar is ook in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Dit rapport beschrijft de natuurwaarden in het Stevolgebied, dat in het kader van het Stevolproject wordt ontgrond. De inventarisatie vond plaats in 1997, de periode voor de ontgroning. De resultaten zullen worden gebruikt bij de evaluatie van de natuurontwikkeling, die na ontgroning en herinrichting plaats gaat vinden. In verschillende hoofdstukken worden flora en vegetatie, zoogdieren, herpetofauna, vogels en dagvlinders beschreven. Elk hoofdstuk bevat een beschrijving van de onderzoeksmethode, een bespreking van de resultaten, een discussie en één of enkele overzichtstabellen. Daarnaast zijn voor veel soorten verspreidingskaartjes opgenomen. In het hoofdstuk flora en vegetatie worden de standplaatstypen van het gebied kort besproken. De hoofdstukken over de herpetofauna en de dagvlinders zijn beperkt tot een bespreking van de

resultaten, een discussie en een tabel van de waargenomen soorten.

KUIPER, L.C. (ed.), 2000. Nederlands bos in beeld. 48 pp. (A5-formaat). Stichting ProBos, Zeist (tel.: 030-6930130).

Volgens dit boekwerkje ondergaat het Nederlandse bos momenteel een belangrijke ontwikkeling. Steeds meer bos verandert in een multifunctionele en gevarieerde gebruiksruimte. Het boekje geeft aan hoe het met de verschillende functies van het bos gesteld is en hoe deze zich ontwikkelen. Daarbij wordt ingegaan op het verleden, heden en de toekomst van het bos. Ook wordt ingegaan op de verschillende functies die het bos moet vervullen.

MESTERS, C.M.L., H. MEERTENS & A.C. ZUIDHOFF, 2000. Begrazing Waterwingebied Roosteren. Monitoring effecten 1999. 63 pp.

Kiwa Onderzoek & Advies, Stichting Ark i.o.v. N.V. Waterleidings Maatschappij Limburg. Het rapport is in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Het rapport beschrijft de situatie in het waterwingebied de Rug (bij pompstation Roosteren) één jaar na aanvang van de natuurontwikkeling in het gebied. Het beschrijft zowel de effecten van begrazing met Konikpaarden op de kwaliteit van het gewonnen water als de ontwikkeling van de natuurwaarden in de tussenliggende periode. In het rapport is een beschrijving van de vegetatie en broedvogels van de nulsituatie (1998) en van de situatie in 1999 opgenomen. In 1999 zijn tevens de dagvlinders in beeld gebracht. Ook bevat het een overzicht van de wijze waarop de monitoring is uitgevoerd. Het rapport sluit af met conclusies en aanbevelingen. Op basis van de korte monitoringsperiode wordt alvast voorzichtig gesteld dat het huidige beheer positieve invloed heeft op de ontwikkeling van de natuurwaarden in het gebied en dat de grondwaterkwaliteit niet nadelig wordt beïnvloed.

HOOGENDOORN, J.H. & J. LUIJENDIJK, 1999. Hydrologisch onderzoek Tugelroyse beek. Een samenvatting van een zoektocht naar kansrijke maatregelen voor hoogwaterbestrijding en natuur- en beekherstel. 68 pp.

Tauw B.V. i.o.v. Provincie Limburg en Waterschap Peel en Maasvallei. Het rapport is in te zien in de bibliotheek van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht. Belangrijke doelstelling voor het Tugelroysche beekgebied zijn de verbetering van het hydrologisch en het ecologisch functioneren. Hiervoor is het project "Herstel watersysteem Tugelroysche beek" opgesteld. Dit rapport is een kort verslag van de voornaamste resultaten van het hydrologisch onderzoek dat verricht is als onderdeel van dit project. De betrokken organisaties bij

het project willen niet alleen aandacht geven aan het bedenken en toetsen van maatregelen, maar ook aan het proces dat sturing moet geven aan de selectie van de meest kansrijke maatregelen. De Tugelroysche beek vormt daarmee tevens een voorbeeldfunctie, omdat op den duur alle watersystemen in heel Limburg onder de loep genomen moeten worden.

Het eerste deel van het rapport bevat een beschrijving van de afwegingsmethodiek, de plaats van deze methodiek binnen het planvormingsproces en rol van het hydrologisch onderzoek. Vervolgens komen de doelen voor het stroomgebied aan de orde. Het laatste deel bevat het meer technische deel van het onderzoek. Op basis van een computermodel worden het watersysteem en de effecten op hoogwaterbestrijding, natuur en landbouw van de voorgestelde maatregelen beschreven.

DIJK, A.J. VAN, R. KLEEFSTRA, D. ZOETEBIER & R. MEIJER, 1999. Kolonievogels en zeldzame broedvogels van Nederland in 1997. SOVON-monitoringsrapport 1999/09 SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen. Het rapport kan worden besteld door 25 gulden over te maken op girorek. 2905988 t.n.v. SOVON, Rijksweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen o.v.v. "Monitoringsrapport 1999/09, Broedvogels 1997".

Het rapport bevat de nieuwste rapportage van het Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels (LSB). In het verslag wordt de stand in 1997 en de recente aantalsontwikkeling van kolonievogels en zeldzame broedvogels in Nederland beschreven. Het bevat een beschrijving van de gebruikte methodiek en materiaal. Daarna volgt een overzichtstabel van het aantal getelde paren en territoria. Vervolgens worden de resultaten besproken per soort. Niet alle zeldzame soorten die in het broedseizoen zijn waargenomen zijn opgenomen. Toch worden meer dan 80 soorten besproken. Per soort worden de aantalsontwikkeling beschreven en de mogelijke oorzaken hiervan. Vaak wordt met behulp van tabellen of verspreidingskaartjes de tekst inzichtelijk gemaakt. Het rapport besluit met een kort overzicht van enkele in Nederland voorkomende exoten.

Wie haar/zijn rapport, boek, etc. opgenomen wil zien in deze rubriek, kan een literatuurverwijzing met een korte inhoudsbeschrijving en de bestelwijze opsturen naar de redactie o.v.v. "recent verschenen". De publicaties moeten betrekking hebben op voor Limburg relevante onderwerpen. Indien nodig kan de redactie verzoeken een exemplaar beschikbaar te stellen. De redactie houdt zich het recht voor om ingestuurd materiaal niet te plaatsen.

Guido Verschoor